

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 17479
Tarih : 15.04.2026

10/4058

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Diyarbakır ili, sahip olduğu geniş ve verimli tarım arazileri, Dicle Havzası'na dayanan su kaynakları, uygun iklim koşulları ve ürün çeşitliliği bakımından Türkiye'nin önemli tarım merkezlerinden biri olma potansiyeline sahiptir. Bu özellikleriyle il, başta buğday, arpa, pamuk, mısır ve diğer stratejik tarım ürünlerinde yüksek verimlilik sağlayabilecek; doğru planlama ve etkin kamu politikalarıyla bölgesel kalkınmaya ve ülke ekonomisine güçlü katkılar sunabilecek bir konumdadır. Ancak bu yüksek potansiyele rağmen, Diyarbakır ilinde tarım ve üretim alanında yaşanan yapısal sorunlar, mevcut kapasitenin etkin şekilde kullanılmasını engellemekte ve üreticileri giderek daha kırılgan hale getirmektedir. Bu nedenle aşağıda belirtilen hususların araştırılarak söz konusu sorunların tüm boyutlarıyla tespit edilmesi, üreticilerin karşı karşıya olduğu yapısal sorunların ortaya konulması ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Mehmet KAMAÇ

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Diyarbakır ili, sahip olduğu geniş tarım arazileri, Dicle Havzası'na dayanan su kaynakları, verimli altüvyal toprakları ve uygun iklim koşulları itibarıyla Türkiye'nin en önemli tarımsal üretim merkezlerinden biri olma potansiyeline sahiptir. Başta buğday, arpa, pamuk, mısır ve çeşitli hububat ürünleri olmak üzere stratejik öneme sahip birçok tarımsal ürünün yetiştirilebildiği il, doğru planlama ve etkin kamu politikalarıyla hem bölgesel kalkınmanın hem de ülke tarımının lokomotiflerinden biri olabilecek niteliktedir.

Ancak bu yüksek potansiyele rağmen, son yıllarda tarım sektöründe yaşanan yapısal sorunlar nedeniyle Diyarbakır'da üretim kapasitesi etkin biçimde değerlendirilememekte, mevcut imkanlar kullanılmamakta ve üreticiler giderek artan ekonomik ve yapısal sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum, yalnızca üreticilerin gelir kaybına yol açmamakta; aynı zamanda ülkenin gıda güvenliği ve kırsal kalkınma hedefleri açısından da ciddi bir risk oluşturmaktadır.

Özellikle sulama altyapısında yaşanan ciddi sorunlar, üretim verimliliğini doğrudan düşürmektedir. Diyarbakır'da bulunan Devegeçidi Barajı ile buna bağlı ana ve tali sulama kanallarının yaklaşık 50 yıllık olması nedeniyle ciddi tahribat olduğu, bu nedenle sulama suyunun yaklaşık %50'sinin kayıp ve kaçaklar yoluyla boşa aktığı ifade edilmektedir. Bu durum, mevcut su kaynaklarının etkin kullanılmasını engellediği gibi kuraklık riskini de artırmaktadır.

Tarımda en önemli maliyet kalemlerinden biri olan enerji giderlerinin yanı sıra, mazot fiyatlarındaki artış da üreticiler açısından sürdürülemez bir noktaya ulaşmıştır. Ekimi, hasadı ve sulamayı doğrudan etkileyen mazot maliyetleri, çiftçilerin üretimden elde ettiği geliri ciddi ölçüde azaltmakta; birçok üretici için tarımsal faaliyet ekonomik olmaktan çıkmaktadır. Artan mazot fiyatları, tarımsal üretimin devamlılığı açısından en temel risklerden biri haline gelmiştir.

Bu maliyet yükünü azaltmaya yönelik bir diğer önemli araç olarak değerlendirilen ve teknik çalışmaları tamamlanan güneş enerjisi santrali (GES) projelerinin hayata geçirilmemiş olması da dikkat çekmektedir. Bu projelerin uygulanmaması, üreticilerin enerji maliyetlerini düşürecek önemli bir imkânın değerlendirilmediğini göstermektedir. Diyarbakır'ın bu konuda pilot bölge olarak belirlenmesine rağmen projelerin uygulamaya alınmaması ve başka illere öncelik verildiğine ilişkin iddialar, kamu yatırımlarının planlanması ve uygulanmasında eşitsizlik tartışmalarını da beraberinde getirmektedir.

Öte yandan, tarımsal destekleme politikalarında yapılan değişiklikler çiftçilerin gelirini doğrudan etkilemiştir. Yeni destekleme modelinde verilen desteklerin önceki yıllara göre yaklaşık %50 oranında azaldığı ifade edilmekte, bu durum artan girdi maliyetleri karşısında üreticilerin daha da zorlanmasına yol açmaktadır.

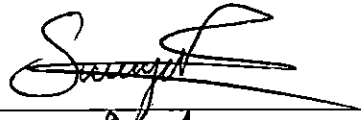
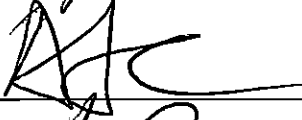

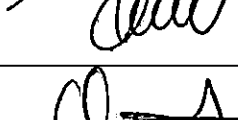
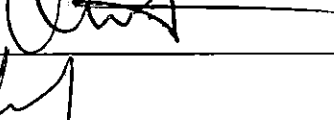
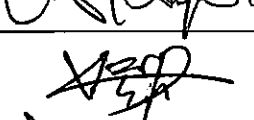
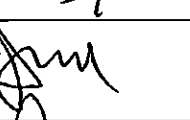
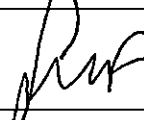

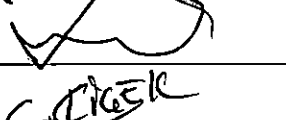
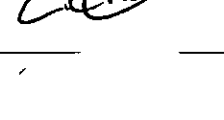
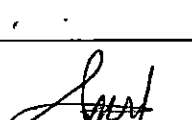
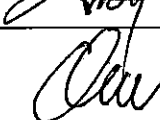

Teknolojik dönüşüm alanında da ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Modern tarım uygulamalarında kullanılan GPS tabanlı sistemlerin yüksek maliyetine rağmen sinyal sorunları nedeniyle etkin kullanılmaması, çiftçilerin yaptığı yatırımları işlevsiz hale getirmekte ve verim artışı imkanını sınırlamaktadır.

Ayrıca, bazı üreticilerin elektrik aboneliği bulunmamasına rağmen yalnızca Çiftçi Kayıt Sistemi (ÇKS) kayıtları gerekçe gösterilerek destek ödemelerine el konulduğu yönündeki

iddialar, çiftçilerin kamu kurumlarına olan güvenini zedelemekte ve üretim motivasyonunu olumsuz etkilemektedir.

Tüm bu sorunlar bir arada değerlendirildiğinde, Diyarbakır'da tarım sektörü yalnızca ekonomik bir faaliyet alanı olmaktan çıkmakta, üretimin azalmasına, kırsal yoksulluğun artmasına ve çiftçilerin üretimden kopmasına yol açabilecek yapısal bir krize dönüşmektedir.

Bu nedenle Diyarbakır ilinde tarım sektöründe yaşanan sorunların bütüncül bir yaklaşımla incelenmesi, üreticilerin karşı karşıya olduğu yapısal problemlerin tespit edilmesi ve kalıcı çözümlerin geliştirilmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılması zaruri hale gelmiştir.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
7			
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	